

Μια μεγάλη ανακάλυψη των ειδικών που ερευνούν τον μηχανισμό των Αντικυθήρων, προσελκύει το ενδιαφέρον της διεθνούς επιστημονικής κοινότητας και όχι μόνο, λίγες ημέρες πριν από την έναρξη των Ολυμπιακών Αγώνων του Πεκίνου. Με βάση τα νέα ευρήματα, το πιο εξελιγμένο μηχανήμα της αρχαιότητας που διασώθηκε ως τις μέρες μας, διαθέτει μεταξύ άλλων και ειδικό δείκτη που έδειχνε τις ημερομηνίες των πιο σημαντικών πανελληνίων αγώνων την εποχή εκείνη και βέβαια και τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Το άλλο σπουδαίο εύρημα είναι ότι ο μηχανισμός συνδέεται μάλλον με ελληνική αποικία της Κορίνθου στη Σικελία, τις Συρακούσες και ότι ενδεχομένως να το κατασκεύασε ή να το χρησιμοποιούσε κάποιος μαθητής του Αρχιμήδη. Ο μεγαλύτερος μαθηματικός, φυσικός και μηχανικός του αρχαίου κόσμου, είχε ζήσει κάποια χρόνια στη Σικελία, αλλά είναι σχεδόν απίθανο να το έφτιαξε εκείνος. Ο φυσικός Γιάννης Μπιτσάκης, ο οποίος ειδικεύεται στην ανάλυση των ιστορικών αντικειμένων, μιλάει στην «Κ» για τα νέα δεδομένα που έφερε στο φως η έρευνα.

Μυστήριο και φαντασία

Ο μηχανισμός των Αντικυθήρων είναι ένα αινιγματικό αντικείμενο που ανασύρθηκε από τον

βυθό το 1901 μαζί με άλλα ευρήματα ενός ρωμαϊκού ναυαγίου. Η κατασκευή του έγινε σίγουρα πριν από το 87 π.Χ (χρονολογείται από το 100 π.Χ. - 140 π.Χ.) και είναι τόσο εξελιγμένο που δεν υπάρχει κάτι αντίστοιχο από τεχνολογικής άποψης στην ανθρωπότητα, για τα επόμενα 1.300 χρόνια. Μονάχα στον Μεσαίωνα συναντάμε παρόμοιους μηχανισμούς σε ρολόγια. Από το 1903 όταν το πρωτοέβιασε στα χέρια του ο αρχαιολόγος Βαλέριος Στάης, έχουν ασχοληθεί μαζί του κορυφαίοι μελετητές και αρχαιολόγοι. Έχει ερεθίσει τη λαϊκή φαντασία, καθώς κάποιοι που δεν έχουν σχέση με την επιστημονική έρευνα θεωρούν ότι σχετίζεται με εξωγήινους ή ότι αποδεικνύει τη γενετική ανωτερότητα των αρχαίων Ελλήνων. Ο περίφημος συγγραφέας επιστημονικής φαντασίας Εριχ Φον Ντάνιγκεν είχε επίσης καταπιαστεί με το θέμα.

Ευτυχώς από το 2005 μια διεθνής, διεπιστημονική ομάδα έχει αναλάβει να τον βάλει στο «μικροσκόπιο» και χάρις στις προσπάθειές τους έχει γίνει σημαντική πρόοδος. Είναι η πρώτη φορά από την ανεύρεσή του, που έχει γίνει μια συντονισμένη απόπειρα να διαλευκανθεί το μυστήριο με μια επιστημονική ομάδα από διαφορετικό φάσμα αλληλοσυμπληρούμενων ειδικοτήτων. Συμμετέχει ο αστρονόμος Μάικ Εντμουντς και ο μαθηματικός Τόνι Φριθ (Πανεπιστήμιο του Κάρντιφ), ο αστρονόμος Ιωάννης Σειραδάκης (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης), ο αστρονόμος Ξενοφώντας Μουσάς και ο φυσικός, ειδικευμένος στην ανάλυση ιστορικών αντικειμένων, Ιωάννης Μπιτσάκης (Πανεπιστήμιο Αθηνών), η δρ χημικός Ελένη Μάγκου και η αρχαιολογο-μουσειολόγος Μαίρη Ζαφειροπούλου (Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο). Από το Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης συμμετέχει ο φιλόλογος και παλαιογράφος Αγαμέμνων Τσελίκας. Οι τελευταίοι χρησιμοποίησαν τις πιο εξελιγμένες τεχνολογικές μεθόδους για να μπορέσουν να διαβάσουν το εσωτερικό του μηχανισμού που είχε διαβρωθεί.

Ανάγνωση επιγραφών

Τον Σεπτέμβριο του 2005, το τμήμα έρευνας της Hewlett-Packard έστειλε στην Αθήνα ειδικευμένους επιστήμονες, οι οποίοι ανέπτυξαν τον πρωτοποριακό μηχανισμό ψηφιακής απεικόνισης PTM Dome. Έτσι έγινε δυνατή η επανεμφάνιση σχεδόν σβησμένων κειμένων και στοιχείων της επιφάνειας του μηχανισμού που δεν είναι ευδιάκριτα ακόμα και με τα καλύτερα συστήματα συμβατικής και ψηφιακής φωτογράφισης.

Ένα μήνα αργότερα, η εταιρεία X-Tek έστειλε στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο τον πρωτοποριακό τομογράφο Blade Runner, βάρους 8 τόνων, που σχεδιάστηκε και κατασκευάστηκε μόνο και μόνο για τη συγκεκριμένη έρευνα, κόστους ενός εκατομμυρίου ευρώ. Η εξέταση αποκάλυψε άγνωστες πτυχές του εσωτερικού του μηχανισμού. Διαβάστηκαν για πρώτη φορά επιγραφές το πάχος των οποίων δεν ξεπερνά το ένα δέκατο

του χιλιοστού.

«Η ομάδα συνεχίζει την ανάγνωση των επιγραφών, οι οποίες είναι διάσπαρτες σε δεκάδες θραύσματα. Η αρχαιολόγος του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου Μαίρη Ζαφειροπούλου ταυτοποίησε 82 θραύσματα του μηχανισμού που ήταν στο ΕΑΜ και ανακάλυψε δύο νέα με πολλές επιγραφές. Από τους 900 χαρακτήρες που ήταν γνωστοί παλαιότερα σήμερα έχουμε καταφέρει να διαβάσουμε 2.000. Μπορούμε να πούμε με βεβαιότητα ότι ο μηχανισμός έχει πολλαπλές χρήσεις. Είναι ημερολόγιο, αστρονομικός υπολογιστής και ενδεχομένως πλανητάριο. Κάποια τμήματα έχουν χαθεί στη θάλασσα ή σε κάποια θραύσματα στο μουσείο που δεν έχουν ακόμα ταυτιστεί. Ίσως στο μέλλον να ξαναγίνει ενάλια έρευνα», λέει στην «Κ» ο Γιάννης Μπιτσάκης.

«Πάνω σε αυτό τον αστρονομικό μηχανισμό υπάρχουν δείκτες που υπολογίζουν τις θέσεις και τις εκλείψεις του ηλίου και της σελήνης, τις φάσεις της σελήνης, ενώ αναγράφεται και ο ζωδιακός κύκλος. Υπάρχει ένα ελληνοαιγυπτιακό ηλιακό ημερολόγιο. Οι τελευταίες έρευνες έφεραν στο φως και ένα καντράν που δείχνει τα κορυφαία αθλητικά γεγονότα της εποχής, στους Στεφανίτες αγώνες: τα Ίσθμια στην Κόρινθο, τα Νέμεα στη Νεμέα, τα Πύθεια στους Δελφούς και τους Ολυμπιακούς Αγώνες στην Ολυμπία. Επίσης, τα Νάια στη Δωδώνη», τονίζει ο Γιάννης Μπιτσάκης.

Από τις Συρακούσες

Εκτός από αυτό το αναπάντεχο εύρημα, υπάρχει άλλη μια ανακάλυψη, που σχετίζεται με την προέλευση του μηχανισμού. «Το σημαντικό νέο στοιχείο είναι ότι στο πίσω μέρος του έχουμε εντοπίσει και ένα σεληνιακό ημερολόγιο του αρχαίου αστρονόμου Μέτwnος, με το οποίο υπολογίζουμε μέχρι και σήμερα πότε πέφτει το Πάσχα. Στην αρχαιότητα κάθε ελληνική πόλη είχε τα δικά της ονόματα για τους μήνες. Οι μήνες που αναγνώστηκαν στο μετονικό ημερολόγιο είναι –όπως μας λένε οι αρχαιολόγοι– κορινθιακού τύπου που τους συναντά κανείς σε αποικίες της πόλης στη Δυτική Ελλάδα, στην Ιλλυρία, στην Κέρκυρα και στη Σικελία. Γνωρίζουμε ότι στις Συρακούσες είχε ζήσει ο Αρχιμήδης. Δεν είναι απίθανο να έχει κατασκευαστεί στο πλαίσιο της παράδοσης, που επιβίωσε ακόμα και μετά την καταστροφή των Συρακουσών. Είναι πάντως βέβαιον ότι όσο προχωρούμε τόσο πιο πολύ υλικό θα δώσουμε για μελέτη στους ιστορικούς της επιστήμης», λέει ο Γιάννης Μπιτσάκης. Ο Μάικ Εντμουντς που συνέλαβε την ιδέα της ομάδας ισχυρίζεται ότι η ανάγνωση των επιγραφών μάς προσφέρει σπουδαία δεδομένα. Μπορούμε να έχουμε μεγάλες εκπλήξεις στο μέλλον.

Νέα ευρήματα στον μηχανισμό Αντικυθήρων

Συντάχθηκε απο τον/την Administrator

Κυριακή, 03 Αύγουστος 2008 00:00 - Τελευταία Ενημέρωση Δευτέρα, 10 Νοέμβριος 2008 09:32

Πηγή: Καθημερινή